

Er tað satt?

»Tingakrossur« hevur í nr. 27 uppafturprentað brot úr grein okkara: Síðaspíllan — og okkara handils- og keypmannsstandur.

Bláðið sigur seg ikki at vera fort fyri »at doma í hesum«, men heldur, at um tað í grein okkara framflutta er satt, er tað beinavegin ræðuligt, og at tað tá er einki at undrast á, um fjöldin av Føroya fólki er so niðurkomin í andligum dirvisloysi og undirbráttligheit, sum hon er.

Bláðið undantekur Havnina og víð hava okkum at siga, hvør ið skilið er so út av lagi her í Føroyum.

Tá ið vit skrivaðu grein okkara, hugsaðu vit ikki um Havnina. At víðurskiptini eru har sum »Tingakrossur« sigur, er okkum kunnugt. Okkum er kunnugt við, at tað eisini uttan fyri Havnina finnast menn — hvat ið vit undirstrikaðu í grein okkara — sum ikki bert eru ósekir í tí beinleiðis spillandi atburði og mentunnarloysi, men sum hava roynt og framvegis royna eftir forminum at lata teirra ávirknir á og hagræðing av sínum fólki vera spekjandi og menandi.

At tað í summunum plássum er, sum vit hava flutt fram, er tessverri alt ov satt. Fiskimenn og arbeidarar hava yvir fyri okkum kærað seg yvir standin, og kann »Tingakrossur« hjá teimum fáa vátlan av, at vit ikki fara við skeivari frásagn.

At nevna navn hava vit í fyrstu atlogið ikki viljað. Víðurskiptini hjá okkum eru so smá, at beinast er at drýggja við tí sum longest, og meina vit at hava undantikið teir sakleysu nóg greidliga. Teir nýstá tess vegna ikki at taka sær tíknir av grein okkara.

Um »Tingakrossur« ívast, biðja vit hann lesa greinina: »Revsere« í »Føroyatíðindi« nr. 27.

Henda greinin skal vera eitt »forsvar«. Men ein og hvør skilamaður kennir, tá ið hann hevur lisið hesa huldumannverjugrein, at hovundin veit sær eingi ráð, men rennur uttanum spurningin og beinleiðis vátlan samneikan í grein okkara.

Istaðin fyri sakliga at prógva, at vit fara við rangari frásagn, hevur sinnið ímóti »de skurvede Hoveder« og hugurin at krýna P. M. Dam í tann mun fingið vald yvir penninum, at tá ið greinin er skrivað, hevur hon eitt so samansnerkt og ógóðsligt yvirbragð, at hovundin smæðist við at lata sítt kristna navn bera ábyrgðina av henni, men skúgvur hana á bakið á einum huldumann. Greinin dylur ikki sín upphavs mentunnarstöðu, og hevur hon so stalt sína »mission« sum staðfestandi »faktor« av atfinning okkara — og tað kunna vit ikki vera ónoyðdir við.

At arbeidarin og fiskimaðurin kunnu skriva uppá kladdu, eisini tá ið einki arbeidi er, t. d. um veturin, er ein náttúrlig fylgja av »kladdasysteminum«. Og tað kann so henda, at skuldin verður stórri enn tað, ein eigir. At tað tá kortini ikki verður bundið fyri, er sjálvandi ikki at lasta, hvatvið vit heldur ikki gera ella hava gjørt, tá ið »kladdasystemið« skal vera. Vit veita heldur ikki Tvoroyra keypmannum last og skamm fyri teirra stóðu til ísvirki, líka so lítið sum vit unna teimum sum keypmannstandinum yvirhøvur nakað illt — tvørturímóti! Vit

eru greiðir yvir, at okkara keypmenn hava haft sínar trupuleikar at barst við og tess vegna ikki altíð hava verið forir fyri at lúka allar treytir. Men tað forðar okkum á ongan hátt at átala órættvísi sum tann í grein okkara nevnda atburð. »Vinur er hann, ið vomm sær«. Júst tí at maður og menn hysa bestu ynski fyri okkara fólki, vinnulívi og tess leiðarum, er tað ikki bert fatuligt, men pliktandi á samiligan hátt at tala at brekum og vommum, ið draga niður eftir.

Vit kunna ikki nokta, at vit stuttleikaðu okkum við at lesa huldumannsinn okkarróp: Ísvirki og tess stjóri vóru líka herviligt!

Ísvirki er farið — tað er ikki »aktuel« longur. Tað var arbeidaranna egna virki — og vit kunna so stalt hóskandi lata tess eigarar úttala dómin yvir tess stjóra. Huldumannsdómin leggja vit einki lag í. Vit skulu bert siga, at P. M. Dam meinar at hava roynt at gera sítt besta fyri arbeidarin og fiskimannin í Ísvirkismálinum. Hann hevur aldri tikið sær ræði yvir nokrum, annaðhvort tað víkjur at starvi ella figgjargilum ognum hjá óðrum. Undir hansara stjórtíð í Ísvirkinum fingur fiskimennir og arbeidararnir konstanta betaling, tá ið peningur var um hendi, og teir vórðu altíð vinskiptliga behandlaðir. At kreppan og ymsir meinboðar knyttu so fyri, at tað í seinastuni var ógjorligt at vinna ella fáa pening til vega, so hvør kundi fáa sítt vinstiliga, var harmiligt. Tað var ikki andsvarsloysi, ið gjørdi, at »garantisólarnir«, ið vóru givnir í vón til at kunna selja veiðuna, ikki kundu innloysast, men einans hin heilt miseydnabað sildasala, hitt vegna samanbrotið í Týsklandi ovurstóra tap uppá hin frysta fiskin og til sjeunda og síðst: hitt fellandi bondska og hjartaleysa áløpið av teim heimligu smáu krediturum við Charles Mouritsen í Leith, tó eru at undantað kreditarnar á Tvoroyri. Vit orkaðu ikki kreppuna og henda bondskleika — hvussu nógy milliðnfelag eru ikki rokin uppá sildina? Hvussu gekkst ikki tí stóra svenska milliðnfyrstiverkinum, ið byrjaði á somu ló sum vit? Tað eins og frystiverkið í Hanningvaag mátti stedga vegna kreppuna.

Ikki tí, at vit kenna nakra pliktan at skifta ord við ein huldumann, og alramint við ein av Kreds skapi, men tí vit hildu, at vit skyldaðu lesarunum eina rættleiðing, tess vegna at tað oftani verður tikið í Ísvirki á rangari vitan, hava vit nortíð við Ísvirkisspurningin í hesi grein.

Hin persónliga brigdanin ímóti P. M. Dam sum skúllakerara er so vorðin, at hon meiri enn nakað annað merkir sítt upphav. Jú víst hevur P. M. Dam verið lærari í Sunnbæ — og Trongisvági við. Men hann nýtist ikki at skammast við at taka skoðsmál í hesum bygðum. Heldur ikki við arbeidi sítt í Tvoroyra skúla nýtist hann at bljúgvast. *Hvor og ein, ið arbeidir við henda skúla, kann vátta, at tað er ósatt, at P. M. Dam ikki mótir stundisliga til*

skúllayrki stítt. Líka til seinastu summarfrítíð hevur hann rópt børnini inn á morgni!

Tílik eru vápnini!

„Skarp Lud til skurvede Hoveder“.

Í »Føroyatíðindi« Nr. 27 har ein anonym Person skrevet en Artikel, hvor han samtidig som hann huddflænger P. M. Dam, angriber Arbejderstanden, har taget Købmændenes Behandling af Arbejderne varmt i Forsvar.

Undertegnede Bestyrelse har ment ikke at kunne tie til denne Artikel, hvorfor man herved amoder den zerede Redaktion om Plads for følgende:

Skønt »Føroyatíðindis« Artikel agerer for at være et Svar paa en af Redaktøren af Suderøssiden i »Føroya Socialdemokrat« skrevet Artikel vedrørende enkelte Købmændenes Behandling af Fiskerne og Arbejderne, har dens Form og Indhold kun lidet at gøre med en saglig Imødegaelse, hvorimod den overskrider alle Grænser i Perfiditet og Personlighed.

Vi vil ikke undlade straks at bekræfte Indholdet af nævnte i »Føroya Socialdemokrat« staaende Artikel som værende i fuld Overensstemmelse med de faktiske Forhold for i hvert Fald enkelte Forretningers Vedkommende her paa Pladsen.

Ved Oprettelsen af den gældende Kontrakt mellem Arbejderne og Købmændene her blev der indføjet, at Arbejderne skulde erholde Kontant Betaling for deres Arbejde. Men med Undtagelse af »Ísvirki« og Firmaet T. F. Thomsen er denne Passus i Kontrakten ikke bleven overholdt. At Arbejderne protesterer herimod kan intet rettænkende Menneke forundres over, særlig naar der som her i Bladet fremhævet, ikke saa sjældent trues med Boykotting, naar der fra Arbejdernes Side gøres Alvor at haandhæve Kontrakten Bestemmelser. At faa ændret dette Misforhold er af saa stor Betydning for Arbejderne, at det er uforsvarligt at forsøge at kaste et Stør over Sandheden.

»Der skal skarp Lud til skurvede Hoveder«, siger Skribenten i »Føroyatíðindi«. Vi takker for Komplimentet. Vi vil dog ikke undlade at bemærke, at det er vort Haab, at vore Hoveder aldrig maa blive saa skurvede, at vi i Kampen for vor retfærdige Sag ikke tør være vort Navn bekendt.

Samme Skribent tillader sig at fremkomme med de voldsomste Angreb og Insinuationer imod Arbejdernes Ísvirki og dets Formand P. M. Dam. Vi vil i Forbindelse hermed lade vedkommende vide, at Arbejderforeningen her paa Pladsen til enhver Tid er i Stand til at væge sig imod hvilken som helst, der skulde ønske at kaste sig til Herre over Foreningen og dens Midler. Den har ogsaa vidst at statuere Eksempel i saa Henseende. Hrr. P. M. Dam har imidlertid ikke vist saadanne Tilbøjeligheder, men kun paataget sig forskellige Tilslidserhverv, som Foreningen har betroet ham. At Arbejderne Gang paa Gang har valgt ham ind i Forstanderskab og Lagting

understreger blot Medlemmernes Tillid og Paaskønnelse for Udførelsen af de ham betroede Arbejder. At Ísvirki ikke kunde staa Krisetiden igennem er Arbejderne klar overskyldes andre Aarsager end Hrr. Dams og andre Medlemmers manglende Vilje, Ihaerdighed og Dygtighed. Med Hensyn til Paastanden om, at P. M. Dam har spillet Dispositionens Rolle overfor Arbejderne i Ísvirki, har vi heller ikke her undlade at yde P. M. Dam den fulde Retfærdighed ved at afkræfte denne Paastand og betegne den som usandfærdig og fuldstændig uberettiget.

Vi ønsker til slut at bemærke at hver enkelt Arbejder saa vel som Arbejderforeningen kun nærer de bedste Ønsker om, at det maa lykkes Arbejdsgiverne at faa deres Forretninger og Foretagender at blomstre og vokse sig stærke. Men Forholdet mellem Arbejdsgiverne og Arbejderne er som Helhed taget langt fra saa gode som ønskeligt. Arbejderne kan under de nuværende Forhold ikke i egentlig Forstand siges at være frie; den enkelte Frihed og økonomiske Selvstændighed er jo af fundamental Betydning for hele Samfundet. Arbejderne føler det derfor som en uafviselig Pligt imod sig selv, sin Familie saa vel som imod hele Samfundet at gøre sit yderste for at faa Forholdene ordnet saaledes, at Arbejderne og Arbejdsgiverne kan mødes som ligestillede Personer i Krav til hinanden, hvad angaar Løn, Arbejde Respekten af de enkeltes fulde Menneskeværdighed og Pligter overfor hinanden. En Arbejder er sin Løn værdig lige saa vel som en Løn er sit Arbejde værdig. Da vi kæmper for dette, gør vi det med saa meget større Kraft og Varme som det er vor Overbevisning, at Gennemførelsen af disse klare Linjer ikke alene gavner Arbejderstanden, men i ligesaa fuldt Maal gavner Arbejdsgiverstanden som Samfundet i sin Helhed.

Arbejdsmannafælugin »Fylking« Bestyrelsen.

Tíðindi.

Tvoroyri.

Fraholdsfundur á „Hestinum“ i Sunnbæ. Útferð til Sunnbæ.

Sunnudagin 9. í h. fóru um 80 menniskjur av Tvoroyri til Loprar við trolara. Fundur skuldi vera á »Hestinum«. Summi fóru á fundin, meðan onnur fóru til Sunnbæ. Vábingar og Porkenigar komu eisini til fundar. Talarar vóru: P. J. Poulsen og P. M. Dam.

Á »Hestinum« er eitt hitt vakrasta fundarpláss, ein kann hugsa sær ein góðan summar-dag. Ein sær niður yvir tey tiltiknu Sunnbærbjörgini við stakkum og drangum.

Henda dagin var veðrið sera gott: sólskin við einum dusmi av toku um fjallaroðina. Kann ein yvirhøvur nýta ein góðan summardag betur enn at leita

sær út til okkara sjáldsama vøkru náttúru? Vit hugsa ikki. Á heimferðini setti trolarin inná Vág við fundarfólki. Stedgað var um 2 tínar í Vági.

Heimaftur gekk ferðin við føroyskum dansi á dekkinum. Tættir og kempukvæði rungaðu yvir hin spegilsblanka sjógvin, út í sjónarringin, har sólin hevði kynt himmal og hav í brand.

„Smiril“

fór sama morgunin við fótbolds-spælurum og útferðarfólki til Klakksvíkar, ið fagnaði útferðarfólkunum av tí besta.

Eitt síndur av toku var at byrja við. Men seinri lætti hann í har norðuri, og sólin bakaði síðan klár at himli allan dagin.

Boltleikurin endaði við, at Tvoroyramenn vunnu 1 mál.

Enn er einki gjørt við kirkjuna í Vági.

Sum monnum kunnugt játtaði logtingi pening seinasta ár til at gera kirkjuna í Vági lídna. Men enn er einki vorðið burtur úr arbeidinum. Tað sigst, at kirkjunevndin og Vábingar ikki kunna koma á samt um arbeidið. So stalt kemur óivað kirkjumálið í Vági aftur á logtingi í summur. Skal kirkjan ikki heilt forfarast, má nakað gerast skjótast møgult.

Úr útheiminum.

Gullfeyur í Labrador. 2 stor nýggj gullfund. Bilar og fljúgvumaskinur jakstra móti gullandinum.

Frá Kánada telegrafarast, at menn hava funnið tvær stórar nýggjar gullminur í Labrador. Jaksturin til hitt nýggja gullfundin er stórus. »Gullstrekki« er 2,300 kvadrattíli.

Ísurin í St. Laurencéanni er tinaður. Damparar seta í land fljúgvumaskinur og bilar í hóptali. Konir menn meina, at hin funna gullnagdin er meir enn í tí víða gítta Klondyke. Stór politistyrki er sett fyri at halda skil á, og hava politimennir »ordrar« at skjóta niður hvønn og ein voldsmann, ið roynir at taka tað, ið annar hevur fingið til góðs av jorð.

Ein vill björn í Keypmanna-havnar gotum.

Um dagirnar hendi, at ein vill björn slapp út úr »eirkuss«. Hon kom spákandi omaneftir breytini, fór inn í eitt bóktrykkjari. Har hitti hon ein mann, sum stóð og vaskaði sær. Bjørnin leyp á, feldi mannin við eitt slag. Men tað eydnaðist honum at koma uppaftur á fótur og út. Hann stongdi dýrnar, sendi boð til »eirkuss«. Hjálparmenn komu so og tóku villdjórið við sær aftur til tess búr.

Ansvarhavandi blaðstýrari fyri Suduroyar-síðuna: P. M. DAM